

DAFTAR ISI

SAMPUL DALAM.....	i
PRASYARAT MAGISTER	ii
LEMBAR PENGESAHAN	iii
LEMBAR PENGESAHAN PANITIA PENGUJI TESIS	iv
PERNYATAAN ORISINALITAS.....	v
UCAPAN TERIMA KASIH.....	vi
RINGKASAN.....	xv
SUMMARY	xviii
ABSTRAK	xxi
ABSTRACT	xxii
DAFTAR ISI.....	xxiii
DAFTAR GAMBAR.....	xxvii
DAFTAR TABEL.....	xxviii
DAFTAR SINGKATAN	xxix
DAFTAR LAMPIRAN.....	xxxii
BAB 1 PENDAHULUAN	1
1.1 Latar Belakang Masalah.....	1
1.2 Rumusan Masalah.....	5
1.3 Tujuan Penelitian	5
1.3.1 Tujuan Umum.....	5
1.3.2 Tujuan Khusus	5
1.4 Manfaat Penelitian	6
1.4.1 Pendidikan	6
1.4.2 Pelayanan.....	6
1.4.3 Penelitian	6
BAB 2 TINJAUAN PUSTAKA	7
2.1 Kanker Serviks.....	7
2.1.1 Definisi Kanker Serviks.....	7
2.1.2 Etiologi Kanker Serviks.....	7
2.1.3 Faktor Resiko Kanker Serviks	8
2.1.4 Patogenesis Kanker Serviks.....	9

2.1.5	Histopatologi Kanker Serviks.....	11
2.1.6	Klasifikasi dan Sistem Staging Kanker Serviks	12
2.1.7	Tatalaksana Kanker Serviks.....	14
2.1.8	Peran Kemoterapi Dalam Terapi Kanker.....	15
2.1.9	Regimen Kemoterapi Cisplatin.....	16
2.1.10	Cisplatin Sebagai Terapi Kanker dan Efek Sampingnya.....	17
2.2	Definisi Dan Patofisiologi Nyeri Kanker.....	18
2.3	Mekanisme Nyeri.....	22
2.4	<i>Gate control theory</i>	28
2.5	Peptida Opioid Endogen Dan Neurotransmitter	30
	a. Endorfin.....	31
	b. <i>Gamma aminobutyric acid</i> (GABA).....	33
	c. Serotonin	33
	d. Norepinefrin	34
2.6	Kemoterapi menginduksi nyeri neuropatik perifer.....	35
2.7	Pengukuran Nyeri Kanker.....	37
2.8	Nyeri dan <i>Quality of Life</i> (QoL) Pasien Kanker Serviks	40
2.9	Tatalaksana Nyeri Kanker.....	43
	2.9.1 Tatalaksana Farmakologis (WHO <i>Three-Step Analgesic Ladder</i>) 43	
	2.9.1.1 Analgesik Langkah Ke-1	45
	2.9.1.2 Analgesik Langkah Ke-2 dan Ke-3	47
	2.9.1.3 Farmakologi.....	49
	2.9.1.3.1 Paracetamol.....	49
	2.9.1.3.2 Codein.....	51
	2.9.1.3.3 Paracetamol – Codein	52
	2.9.2 Terapi Non Farmakologis Nyeri Kanker : Akupunktur.....	52
	2.9.2.1 Konsep Umum Akupunktur	52
	2.9.2.2 Perkembangan Akupunktur.....	56
	2.9.2.3 Akupunktur Analgesia.....	58
	a. <i>Endorphin Theory</i>	59
	b. Teori <i>Gate Control and Two Gate Control</i>	60
	c. Teori Susunan Syaraf Otonom	62
	2.9.2.4 Teknik Rangsang Akupunktur.....	63

2.9.2.5	Elektroakupunktur (EA)	63
2.9.2.6	Mekanisme Kerja Elektroakupunktur (EA)	65
a.	Mekanisme Lokal	65
b.	Mekanisme Segmental	65
c.	Mekanisme Sentral	66
2.9.2.7	Efek akupunktur pada sistem imun tubuh	67
2.9.2.8	Efek Samping dan Kontraindikasi Akupunktur	69
2.9.2.9	Penelitian Akupunktur Pada Nyeri dan Kualitas Hidup.....	69
BAB 3 KERANGKA KONSEP DAN HIPOTESIS.....		74
3.1	Kerangka Konsep	74
3.2	Hipotesis Penelitian.....	77
BAB 4 METODE PENELITIAN		78
4.1	Rancangan Penelitian	78
4.2	Waktu dan Tempat Penelitian	79
4.3	Penentuan Sumber Data	79
4.3.1	Populasi dan Subjek Penelitian.....	79
4.3.2	Kriteria Subjek Penelitian.....	79
4.3.3	Besar Subjek Penelitian	81
4.3.4	Teknik Penentuan Subjek	82
4.4	Variabel Penelitian	82
4.4.1	Identifikasi Variabel	82
4.4.2	Klasifikasi Variabel	83
4.4.3	Definisi Operasional Variabel	83
4.5	Materi dan Bahan Penelitian	87
4.6	Alat Pengambil Data	87
4.7	Pelaksanaan Penelitian	88
4.7.1	Prosedur Pengambilan Darah.....	89
4.7.2	Prosedur Pengukuran Hasil Perlakuan.....	89
4.8	Pengolahan dan Analisis Data.....	90
4.9	Alur Penelitian	91
	Narasi Alur Penelitian.....	92
4.10	Kelayakan Etik.....	92
BAB 5 HASIL PENELITIAN		93

5.1 Hasil.....	93
BAB 6 PEMBAHASAN	104
BAB 7 KESIMPULAN DAN SARAN	113
7.1 Kesimpulan.....	113
7.2 Keterbatasan Penelitian	113
7.3 Saran.....	114
DAFTAR PUSTAKA.....	115
LAMPIRAN	130